

کیوان ساکت
سائد و سارسته ساز سوار کم
ردیف های
چهارگانه و شوشتری

دفتر پنجم؛ تهرین ها و ضربی ها

Tar & Setar -5

by Keivan Saket

سرشناسه : ساکت، کیوان، ۱۳۴۰ -
عنوان و نام پدیدآور : بیایید تار و سه تار بنوازیم / کیوان ساکت.
مشخصات نشر : تهران: تصنیف، ۱۳۹۰ -
مشخصات ظاهری : ج: مصور، پارتیسیون.
شابم : دوره : ۱-۱۰-۸۰۲۶۲۳-۸۰۲۶۲۳-۹۷۸-۰-۰
ج. ۵: ۸-۸-۸۰۲۶۲۳-۰۸-۸-۹۷۹-۰-۰
وضعیت فهرست نویسی : فیپا
یادداشت : فارسی- انگلیسی.
یادداشت : چاپ قبلی: کیوان ساکت، ۱ -
یادداشت : ج. ۲- ۶ (چاپ اول: ۱۳۹۰) (فیپا).
موضوع : تار -- آموزش
موضوع : موسیقی برای تار -- پارتیسیون
موضوع : سه تار -- آموزش
موضوع : سه تار -- پارتیسیون
رده بندی کنگره : ۱۳۸۹ ۱۷۲ س ۲ / MT۶۵۴
رده بندی دیویی : ۷۸۹/۷۲
شماره کتابشناسی ملی : ۲۲۳۶۰۲۸

بیایید تار و سه تار بنوازیم

دفتر پنجم: ردیف چهارگاه و شوشتری

نویسنده و نگارش نت: کیوان ساکت

ناشر : نشر تصنیف

تهران، بهارستان، جنب بیمارستان طرفه، پلاک ۱۲۸

تلفن : ۷۷۶۴۷۱۴۲ - ۷۷۵۳۶۵۷۱ - تلفکس : ۷۷۶۴۷۱۴۳

روی جلد و صفحه آرایبی: علی برزویی

برگردان نوشته فارسی به انگلیسی: منوچهر زمانیان، آماندا گلکار و آیدین اخوت

شابم: ۸-۸-۸۰۲۶۲۳-۰۸-۸-۹۷۹-۰-۰

شابم دوره: ۱-۱۰-۸۰۲۶۲۳-۱۰-۱-۹۷۹-۰-۰

چاپ دوم ناشر، چاپ چهارم نویسنده (۱۴۰۱)

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

Index فهرست

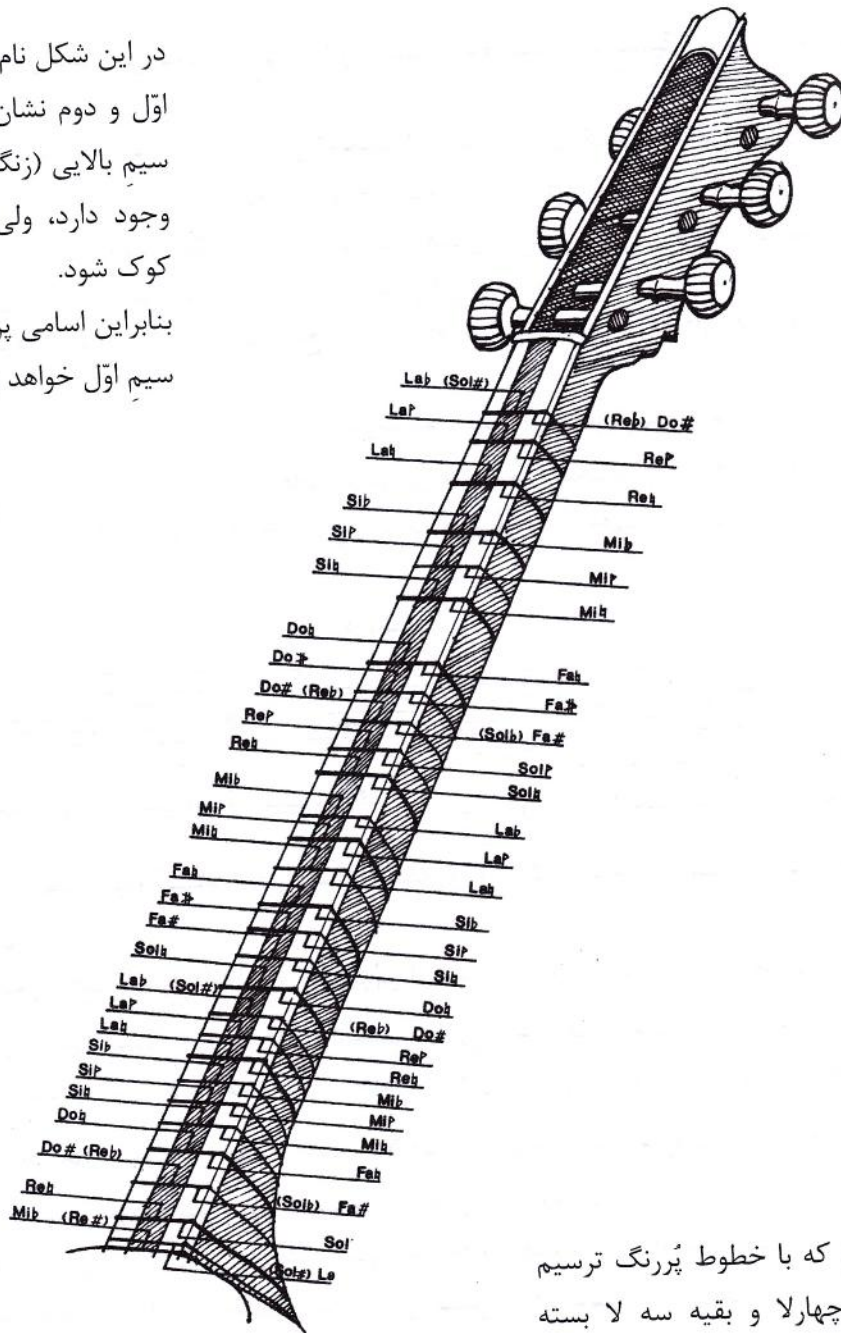
Introduction	7	مقدمه	۷
About maestro Vaziri	8	درباره استاد وزیري	۸
Handwritten notes of maestro Vaziri	8	یادداشت هایی به خط استاد وزیري	۸
Chapter 1		فصل اول	
Key signatures in Čahārgāh	18	تن شناسی چهارگاه	۱۸
Tuning the Tār and Setār in Čāhārgāh according to common frets.	26	کوک تار و سه تار برای چهارگاه از پرده های گوناگون	۲۶
Scale of Čahārgāh (Do) C	28	گام چهارگاه	۲۸
Chapter 2		فصل دوم	
Darāmad -e Čahārgāh	32	درآمد چهارگاه	۳۲
Panje Še,ri	34	پنجه شعری	۳۴
Pīš zangule	35	پیش زنگوله	۳۵
Zangule	37	زنگوله	۳۷
Kerešme	39	کرشمه	۳۹
Zābol - Bastenegār - Sārbāng	40	زابل - بسته نگار - ساریبانگ	۴۰
Muye-ye Saqīr	42	مویه صغیر	۴۲
Muye-ye Kabir & Šekaste muye	43	مویه کبیر و شکسته مویه	۴۳
Hesār	44	حصار	۴۴
Mokhālef	46	مخالف	۴۶
Maqlub & Naqme-ye Maqlub	48	مغلوب و نغمه مغلوب	۴۸
Zābol-e Gabri	50	زابل گیری	۵۰
Darāmad-e Šuštarī	52	درآمد شوشتري	۵۲
Baxtiyārī bā Moālef	54	بختیاری با موالف	۵۴
Jāme darān & Forud on Čahārgāh	55	جامه دران و فرود به چهارگاه	۵۵

Mansurī, Parparastuk	56	منصوری، پرپرستوک	۵۶
Muhammad Sādeqkhānī, Kohkiluye	57	میرزایی، محمد صادقخانی، کهکیلویه	۵۷
Hozzān	58	حزان	۵۸
Hodi	59	حدی	۵۹
Pahlavi	60	پهلوی	۶۰
Rajaz	61	رَجَز	۶۱
Lezgi	62	لرگی	۶۲
matn	64	متن	۶۴
Reng-e Šalaxo	66	رنگ شلخو	۶۶
Chapter 3		فصل سوم	
Reng-e Čahārgāh (BeygjeKhāni)	67	رنگ چهارگاه (استاد بیگجه خانی)	۶۷
Salām (H. Kasāi)	68	سلام (استاد حسن کسایی)	۶۸
Čahār mezrāb-e Čahārgāh	70	چهارمضراب چهارگاه (۱)	۷۰
Reng-e Nāz (A.N.Vaziri)	73	رنگ ناز (استاد علینقی وزیر)	۷۳
Āpārdī tātār manī	76	آپاردی تاتارمنی	۷۶
Ettud-e Mehr (E.Ghanbari mehr)	78	اتود مهر (استاد ابراهیم قنبری مهر)	۷۸
Zarbi-ye Mokhālef	81	ضربی مخالف	۸۱
Čahār mezrāb-e Čahārgāh 2	83	چهارمضراب چهارگاه (۲)	۸۳
Dokhtarak-e Julide 1 (A.N.vaziri)	85	دخترک ژولیده (۱) (استاد علینقی وزیر)	۸۵
Dokhtarak-e Julide 2	88	دخترک ژولیده (۲)	۸۸
Dokhtarak-e Julide 3	91	دخترک ژولیده (۳)	۹۱
Bi kārvān Kowli	93	بی کاروان کولی	۹۳
Be Zendān (A.sabā)	96	به زندان (استاد ابوالحسن صبا)	۹۶
Čahār mezrāb-e Šuštarī	98	چهارمضراب شوشتری	۹۸
Čahār mezrāb-e Čahārgāh 3	103	چهارمضراب چهارگاه (۳)	۱۰۳
Safār karde (A.Tajvidi)	106	سفر کرده (استاد علی تجویدی)	۱۰۶

Names of the frets on the tar & setar

در این شکل نام پرده های جفت سیم های
 اول و دوم نشان داده شده است. برای دو
 سیم بالایی (زنگ و بم) کوک های مختلفی
 وجود دارد، ولی در این دفتر، باید Do
 کوک شود.
 بنابراین اسامی پرده ها در سیم بم مانند دو
 سیم اول خواهد بود.

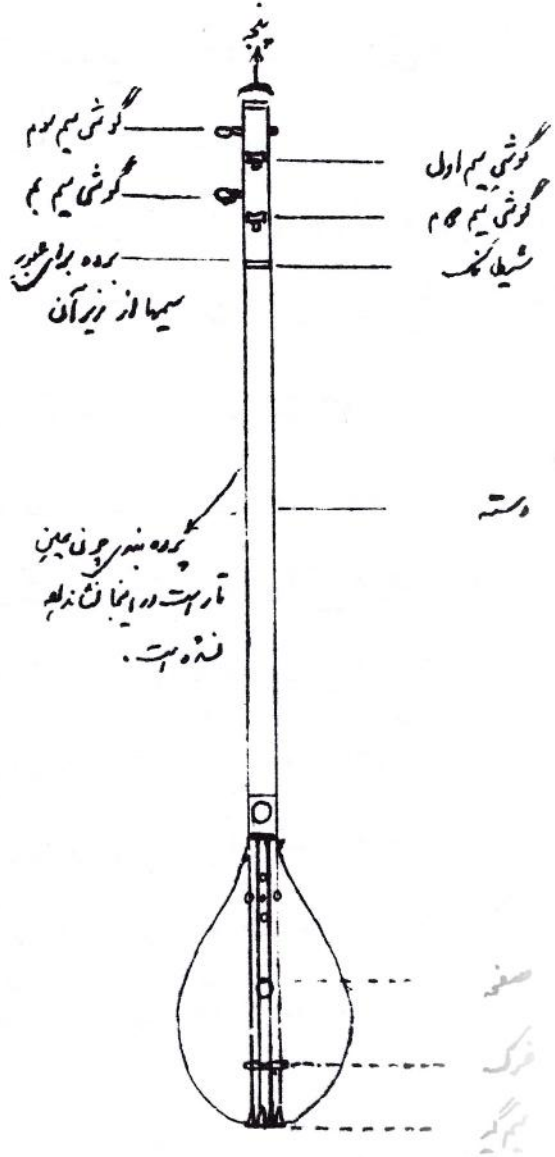
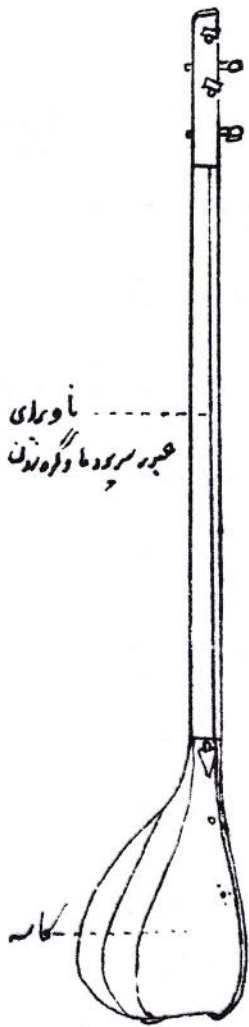
پرده هایی که با خطوط پُررنگ ترسیم
 شده اند چهارلا و بقیه سه لا بسته
 می شوند.

در تار می توان فادیز و لایمل بیخ دسته
 را دولا بست.

Setar

بستار از پهل

بستار از رود

فصل اول / Chapter 1

تن شناسی چهارگاه

Key signatures in Čahārgāh

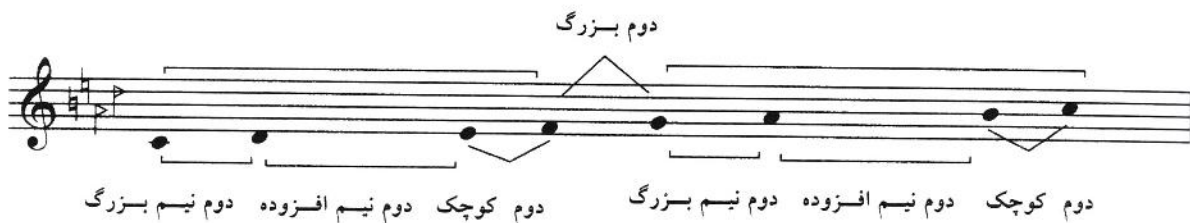
تن شناسی چهارگاه

سه گاه چهارگاه یکی از قدیمی ترین و زیباترین دستگاه های موسیقی ایرانی است.
به شرطی که:

از چاه ی نوازنده ای توانا بشنویم یا از ذهن آهنگسازی باذوق ودانش کافی تراوش کند. چهارگاه
هم حاتی حماسی دارد و هم غمی نهانی. آهنگ معروف یار مبارک در این دستگاه زیبا است. برای
این که تن شناسی چهارگاه را فرا بگیرید به نوشته های زیر و تمرین های آن به دقت توجه
کنید و هر از گاهی مرور کنید تا کاملاً آن ها را یاد بگیرید.
چهارگاه در سرکلید خود همواره دو علامت ربع پرده و دو علامت نیم پرده دارد که این گونه پشت
سرهم تراسمی گیرند.

هم: پیش از هر چیز ابتدا به تعریف گام در موسیقی ایرانی می پردازیم:

گام در موسیقی ایرانی به دوری از نت ها در فاصله های چهارم - پنجم و یا اکتاو گفته می شود
که روی برخی درجات آن گوشه یا مقام خاصی بنا می شود و با مفهوم اروپایی گام تفاوت دارد.

هر اینجا می بینیم که گام چهارگاه از دو دانگ مساوی تشکیل شده است و یک فاصله ی یک
پرده ای میان آن هاست.

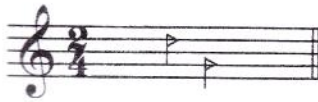
سویزی اروپایی دو نوع گام دارد. (منظور موسیقی از زمان باروک تا ابتدای مدرن) یکی ماژور و
دیگری مینور. گام مینور گامی است که از درجه ی ششم ماژور آغاز می شود و خود سه نوع است. اول
مینور تنوریک که محسوس ندارد و فاصله ی درجه ی VII و VIII آن یک پرده است. دوم هارمونیک که در
آن درجه ی VII به خاطر ایجاد محسوس نیم پرده بالا می رود و سوم مینور ملودیک که درجه ی VI و VII
آن در حالت بالا رونده نیم پرده زیر می شود و در پایین رونده به حالت اول برمی گردد. و گام های
ماژور دو قسم هستند: بمل دار و دیز دار که طرز ساختن آنها را لازم است فرا بگیرید. اکنون در
حال حاضر پیش از هر چیز ابتدا لازم است که توالی بمل ها و دیز ها را کاملاً از حفظ باشید.
همانگونه که ملاحظه می کنید توالی دیزها وارونه ی بمل ها است.

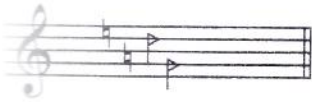
همانگونه که ملاحظه می شود فاصله ی درجه ی اول با دوم گام چهارگاه فاصله ی نیم بزرگ معادل $(\frac{3}{4})$ پرده است و اگر درجه ی دوم از جنس کُرُن (p) بود آخرین علامت هم هست. و قبل از آن هم یک کُرُن دیگر لازم است و قبل از آن دو کرن دو علامت بکار قرار می دهیم و قبل از بکارها آنقدر بمل می گذاریم تا توالی بمل ها کامل شود.

سوال : در سر کلید چهارگاه (F) چه علایمی داریم؟
 ابتدا درجه ی دوم را معلوم می کنیم که مشخص است در اینجا می شود (Gp) بنابراین چون درجه ی دوم گام چهارگاه از (F)

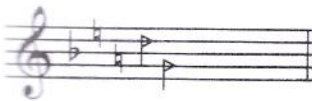
کرن است باید به توالی بمل ها رجوع کنیم و طبق توالی پیش از (G) نت (D) است بنابراین روی خط حامل مربوط به (D) یک علامت کرن دیگر قرار می دهیم.
 اکنون تا اینجا این علامت ها را داریم:

اکنون دو علامت نیم پرده از جنس بکار بر طبق توالی بمل ها می گذاریم.

سپس با گذاشتن یک علامت بمل توالی بمل ها کامل می شود.

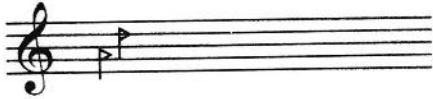

پس در سر کلید چهارگاه (F) علایم روبرو را خواهیم داشت.

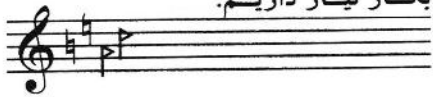
روش دیگری که برای پیدا کردن علایم سر کلید چهارگاه برخی پیشنهاد می کنند این است چهارگاه را گام ماژوری فرض می کنند که درجه ی دوم و ششم آن ربع پرده بم شده است و یکی معایب این روش در شکل نوشتن علایم سر کلید است که در آن صورت در نوشتن ترتیب علایم دچار اشکال خواهیم شد ولی به هر حال این یک روشی است که در گام های کم علامت قابل استفاده است. هر چند که روش استاد وزیری علمی تر و به شخصیت چهارگاه نزدیکتر است.

مثال دوم : سرکلید چهارگاه C چه علامت هایی داریم؟

ابتدا درجه ی دوم را مشخص می کنیم که در این جا D_m است. آنگاه پیش از آن یک کرن دیگر لازم است که طبق توالی بمل ها قرار می دهیم.

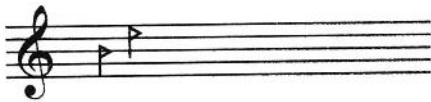
برای آن که توالی کامل شود به دو علامت نیم پرده از جنس بکار نیاز داریم. بنابراین علایم چهارگاه C از قرار روبروست.

اکنون دلیل اینکه سر کلید دو علامت بکار را می گذاریم مشخص شد و اینکه اگر چهارگاه را ماژوری فرض کنیم که درجه ی II و VI آن ربع پرده بم شده در این صورت در گذاشتن (b) ها دچار اشکال خواهیم شد.

مثال سوم : سر کلید چهارگاه D چه علامت هایی داریم؟

ابتدا درجه ی دوم را معلوم می کنیم که در اینجا E_m است و آخرین علامت سر کلید است. و پیش از آن هم یک کرن دیگر باید داشته باشیم که B_m است.

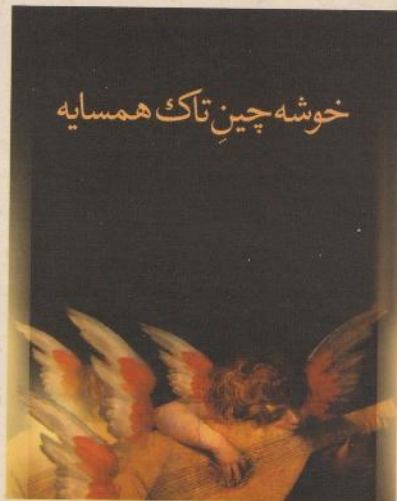
اکنون ملاحظه می کنید که توالی بمل ها کامل شده است بنابراین دو علامت نیم پرده دیگر باید از توالی دیز ها انتخاب شود.

مثال چهارم : سر کلید چهارگاه E چه علامت هایی داریم؟

ابتدا درجه ی دوم را معلوم می کنیم که در اینجا $F\#_m$ است. چون درجه ی دوم سُرّی شد قاعده عوض می شود. در این حالت ما باید درجه ی هفتم را معلوم کنیم که در اینجا می شود $D\#$ که در عین حال آخرین علامت هست و (چون علامت سُرّی داریم باید به توالی دیز ها رجوع کنیم) قبل از آن یک دیز دیگر لازم است و پیش از آن هم دو علامت سُرّی.

آموزشگاه وزیری ۰۲۱ ۸۸۷۸۴۹۸۸
۸۸۶۷۰۸۶۸

www.KeivanSaket.com
email:kysaket@yahoo.com

مرکز بخش
فروشگاه اورنگ ۰۲۱ ۷۷۵۳۵۸۳۴

keivan.saket